

FUNCTIONARUL , PUBLIC

ZIAR BILUNAR EDITAT DE CĂTRE ACADEMIA DE ADMINISTRARE PUBLICĂ

SUPLIMENT LA REVISTA „ADMINISTRAREA PUBLICĂ”

Conferința științifico-practică internațională „Contribuția tinerilor cercetători la dezvoltarea administrației publice” – un jalon important în istoria Academiei

Anul 2021 este un an jubiliar pentru Republica Moldova. La 27 august vom marca 30 de ani de la proclamarea Independenței și de făurire a unui nou stat, bazat pe principii democratice și norme de drept. Odată cu proclamarea Independenței, au fost puse și începuturile edificării administrației publice naționale. Cunoașterea istoriei administrației publice, identificarea formelor și metodelor optime în organizarea acesteia, promovarea bunelor practici, sunt doar câteva direcții prioritare din activitățile cercetătorilor.

Academia de Administrare Publică, imediat după înființare, în 1993, și-a propus ca prioritate, de rând cu instruirea și perfecționarea personalului din administrația publică, realizarea investigațiilor științifice în acest domeniu nou și puțin cunoscut în tânărul nostru stat suveran și democratic. Un loc deosebit în activitatea de cercetare le revine forurilor științifice. Cel mai de seamă for al Academiei a fost și rămâne a fi conferința anuală

științifico-practică „Teoria și practica administrației publice”.

Conferințele anuale sunt dedicate aniversării fondării Academiei de Administrare Publică și întrunește în incinta sa numeroși savanți notorii din țară și din străinătate. La dezbaterile în secții participă atât savanți experimentați cât și cercetători începători, care vin cu formulări și sugestii originale și îndrăznețe privind eficientizarea administrației publice. Aceasta a și dat un impuls major de actualitate – necesitatea organizării unui for științific al tinerilor cercetători pentru a li se oferi posibilitatea de a discuta cu mai multă deschidere idei care ar fi valoroase și utile pentru știința și practica administrației publice.

În iunie 2014, la ședința de totalizare a activității Catedrei de științe administrative, la care au participat și doctoranzii Academiei, a fost lansată ideea de a organiza conferința tinerilor cercetători. Ideea a fost susținută de corpul științifico-didactic al catedrei, de doctoranzi și de

conducerea Academiei. La prima ședință a catedrei, în septembrie 2014, conferința tinerilor cercetători a fost inclusă în Planul de activitate al catedrei pentru anul de studii 2014-2015. Tot atunci a fost formulat și genericul viitorului for științific: *Contribuția tinerilor cercetători la dezvoltarea administrației publice*.

Imediat după ședința catedrei au fost stabilite și acțiunile de organizare a conferinței. A fost constituit comitetul organizatoric care a formulat avizul și invitația de participare în limbile română, engleză și rusă, fiind plasate pe pagina WEB a Academiei. S-a decis să nu se limiteze doar la acest aviz, dar și să se expedieze scrisori de invitație pentru toate instituțiile cu care Academia are acorduri de colaborare și în autoritățile publice. De asemenea, au fost utilizate resursele și contactele personale cu tineri cercetători din străinătate, cunoscuți prin participări comune la diverse foruri internaționale. Acest procedeu s-a dovedit a fi destul de eficient, deoarece a dat curs invitației

la 60 de participanți. Conferința și-a ținut lucrările pe 27 februarie 2015. La lucrările conferinței au participat tineri cercetători din 15 universități din țară și de peste hotare, inclusiv din România, Ucraina și Polonia.

Prima ediție a conferinței a fost una de succes. Fiecare participant, pe lângă faptul că a avut posibilitatea să vorbească de la tribună și în cadrul atelierelor, s-a ales cu un volum de materiale ale conferinței, certificat de participare, iar ospetii de peste hotare și cu impresii bogate despre Republica Moldova și Academia de Administrare Publică. Această conferință a dat startul seriei de foruri științifice ale tinerilor cercetători care, în 2021, deja vine să se realizeze, în pofida situației pandemice, în a 7-a ediție, în regim online.

Suntem siguri, că discuțiile științifice din cadrul conferinței vor constitui un real suport pentru relevarea și prioritizarea problemelor existente în administrarea publică și înaintarea recomandărilor științifice, care vor contribui la consolidarea și eficientizarea în continuare a administrației publice în Republica Moldova.

Silvia DULSCHI,
doctor, conferențiar,
universitar,
șef Direcție știință și
cercetare, AAP

Prezentăm subdiviziunile Academiei**Departamentul dezvoltare profesională**

Una din funcțiile principale ale Academiei, încă de la înființarea sa, este de a contribui cât mai substanțial și eficient la promovarea și menținerea valorilor general-umane, valorilor unui stat de drept printr-o ofertă calitativă de pregătire profesională a personalului din serviciul public, precum și prin servicii de instruire de înaltă calitate, corelate cu standardele promovate la nivel european. Academia de Administrare Publică și-a asumat misiunea de a forma specialiști de înaltă calificare pentru serviciul public, capabili să utilizeze în mod corespunzător cunoștințele, abilitățile și atitudinile în folosul cetățenilor, în corespundere cu nevoile și așteptările acestora, în armonie cu propria dezvoltare intelectuală și spirituală.

din alte instituții publice și private. În vederea realizării misiunii sale, departamentul realizează următoarele funcții de bază:

- participă la elaborarea proiectelor de acte normative în domeniul dezvoltării profesionale a personalului din serviciul public;

- elaborează obiectivele strategice și conceptuale privind desfășurarea procesului de dezvoltare profesională a personalului din serviciul public și instituții private;

- planifică, organizează și desfășoară procesul de dezvoltare profesională a personalului din autoritățile administrației publice, precum și din alte instituții publice și private;

rilor publici prin aplicarea consecventă a acțiunilor prevăzute în cadrul fiecărei etape a ciclului de instruire.

Începând cu anul 2018, Academia de Administrare Publică implementează Sistemul de asigurare a calității serviciilor de instruire, conform Standardului Internațional ISO 29990:2010 „Servicii de învățare pentru educația non-formală și formare profesională - Cerințe de bază pentru furnizorii de servicii”. Astfel, toate activitățile de dezvoltare profesională se desfășoară în conformitate cu procedurile documentate de sistem și de proces, aprobate de către Senatul Academiei și Consiliul Calității.

Astfel, Departamentul organizează și desfășoară activități de dezvoltare profesională:

- a) la comanda de stat, stabilită anual de către Guvern;
- b) la solicitarea autorităților publice și a altor instituții publice/private;
- c) la inițiativa Academiei;
- d) în colaborare cu partenerii de dezvoltare, autoritățile și instituțiile publice, persoanele juridice de drept privat interesate.

Cursurile de dezvoltare profesională se desfășoară în baza curriculumurilor elaborate de către formatori cu experiență în domeniu și aprobate de către Comisia de Asigurare a Calității din cadrul Departamentului dezvoltare profesională.

Tematica cursurilor prestate este una variată și rezultă din necesitățile de instruire a fiecărei categorii de funcționari, atribuțiile de serviciu, direcțiile prioritare de activitate ale Guvernului: Administrație publică, Management public, Integrare profesională în funcția publică, Prestarea serviciilor publice, Etică și integritate în serviciul public, Dezvoltarea abilităților

manageriale, Dezvoltarea abilităților de exercitare a atribuțiilor de serviciu și altele. Academia elaborează, anual, Catalogul cursurilor prestate de Academie care conține oferta de instruire, fapt ce asigură informarea autorităților administrației publice despre activitatea privind prestarea serviciilor de dezvoltare profesională și favorizează buna lor desfășurare.

Cursurile de dezvoltare profesională au o durată diferită, de la 8 ore până la 130 de ore, în funcție de necesitățile de instruire identificate, de categoria cursurilor: cursuri de formare inițială, de formare continuă, de dezvoltare managerială, de formare a formatorilor. Participanților la cursuri li se oferă materiale de instruire în format electronic, precum și pe suport de hârtie.

În scopul diversificării modalității de prestare a serviciilor de dezvoltare profesională, Academia a creat Platforma de instruire la distanță LearnIn. Astfel, la etapa actuală, cursurile se desfășoară în format mixt: în sala de instruire, pe Platforma de instruire LearnIn, on-line.

Principalele categorii de funcționari care au participat la cursuri de dezvoltare profesională conform comenzii de stat sunt: miniștri, șefi de subdiviziuni, personal cu funcții de execuție din cadrul autorităților pu-

Această funcție este realizată de către Departamentul dezvoltare profesională, creat prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 518 din 26.08.2010, în contextul reorganizării structurale și aprobării unei noi organigrame a Academiei de Administrare Publică.

Misiunea Departamentului dezvoltare profesională constă în planificarea, organizarea și desfășurarea procesului de dezvoltare profesională a personalului din cadrul autorităților administrației publice și

- acordă asistență metodică și informațională în domeniul dezvoltării profesionale;

- reprezintă Academia în raporturile cu organizații din țară și din străinătate în domeniul său de competență.

Departamentul dezvoltare profesională realizează procesul de instruire inițială și continuă în strictă conformitate cu prevederile actelor normative din domeniu, asigurând caracterul continuu, sistematic și planificat al procesului de dezvoltare profesională a funcționa-

(Continuare în pag. 3)

(Sfârșit. Început în pag. 2)

blice centrale; președinți și vicepreședinți de raioane, secretari ai consiliilor raionale, șefi de subdiviziuni, specialiști din cadrul aparatului președintelui raionului, consiliilor raionale, primari, viceprimari ai orașelor, satelor (comunelor), secretari ai consiliilor locale, consilieri locali. Participanții la cursurile de instruire apreciază nivelul înalt de organizare și desfășurare a activităților de instruire, menționând profesionalismul, competența formatorilor, utilitatea instruirii asupra activității pe care o desfășoară.

Activitățile de instruire sunt realizate de către cadre didactice ale AAP, precum și de către funcționari cu experiență relevantă în domeniu din cadrul autorităților publice, înscriși în baza de date a formatorilor

DDP. Lecțiile au un caracter practic, aplicativ și se realizează prin utilizarea de către formatori a metodelor andragogice (prezentări, discuții, studii de caz, jocuri de afaceri, jocuri pe roluri, simulări etc.), fapt care conduce la eficientizarea procesului de dezvoltare profesională. În scopul creării unui corp de formatori profesioniști, competenți Academia organizează periodic cursuri de formare a formatorilor pe diferite subiecte de instruire. De asemenea, au fost organizate și desfășurate vizite de studiu atât în țară cât și peste hotare (Germania, România, Ucraina). Pentru o parte din cursuri au fost elaborate și editate manualele formatorilor. În total, în perioada anilor 2005-2020, Academia a instruit circa 300 de formatori, majoritatea dintre ei participă activ

până în prezent la realizarea procesului de dezvoltare profesională.

Un aport considerabil la realizarea procesului de dezvoltare profesională a funcționarilor publici în cadrul Academiei îl au partenerii de dezvoltare, organizațiile internaționale cu care Academia a colaborat și continuă să colaboreze. Participarea Academiei la realizarea proiectelor internaționale a contribuit substanțial la consolidarea capacităților educaționale ale Academiei, în general, și în domeniul dezvoltării profesionale, în special.

Menționăm contribuția esențială în dezvoltarea competențelor autorităților publice, în mod deosebit ale autorităților publice locale, colaborarea Academiei cu Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei, Programul Națiunilor

Unite pentru Dezvoltare, prin intermediul diferitor proiecte – Migrație și Dezvoltare Locală, Entitatea UN WOMEN.

Participanților la cursurile de dezvoltare profesională, indiferent de durata studiilor, li se eliberează, prin ordinul rectorului, un certificat de participare/absolvire a cursurilor, modelul căruia se aprobă de către Senatul Academiei.

În perioada 1993 - 2020 în cadrul Academiei de Administrare Publică și-au dezvoltat competențele profesionale circa 50000 de funcționari de conducere și de execuție din autoritățile administrației publice centrale și locale.

Aurelia ȚEPORDEI,
director, Departament
dezvoltare profesională,
AAP

Formare managerială „Management și leadership”

Crearea unei administrații publice moderne și deschise intereselor cetățenilor depinde, în mare măsură, de eficiența managerilor entităților publice care reușesc să promoveze inovația, calitatea și performanța în procesele manageriale.

Răspunzând solicitărilor multiple ale funcționarilor autorităților publice și conștientizând necesitatea dezvoltării abilităților lor manageriale și de leadership pentru a face față complexității schimbărilor și cerințelor crescânde pentru performanță, Academia de Administrare Publică a lansat cursul de formare managerială „Management și leadership” care a dat startul activităților de dezvoltare profesională a personalului din administrația publică în semestrul I al anului 2021.

Cursul se desfășoară în perioada 11 ianuarie – 19 februarie și este centrat pe consolidarea cunoștințelor, dezvoltarea abilităților și

modelarea atitudinilor/comportamentelor manageriale și de leadership necesare conducerii subdiviziunii și administrării eficiente a resurselor acesteia.

Ținând cont de complexitatea sarcinilor ce stau în fața unui manager de subdiviziune/entitate publică cursul este prestat într-un format multimodular, fiind structurat în 6 module/130 de ore academice.

Cursul se desfășoară în format mixt și va contribui la formarea competențelor de selectare și utilizare a celor mai eficiente metode și tehnici manageriale pentru creșterea performanțelor subdiviziunii gestionate,

aplicarea eficientă a instrumentelor de management pentru planificarea, realizarea, monitorizarea și evaluarea activităților, dezvoltarea competențelor în domeniul leadership-ului personal, organizațional și de echipă, dezvoltarea abilităților de comunicare și relaționare cu personalul subdiviziunii și de selectare a strategiilor optime de negociere și gestionare a conflictelor în activitatea managerială etc.

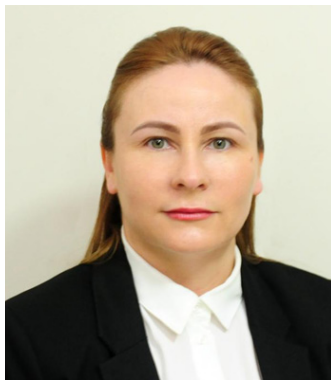
Conceptul cursului se axează pe cadrul de învățare colaborativ și interactiv care asigură consolidarea cunoștințelor manageriale și de leadership, facilitarea schimbului

de experiență și idei, transferul de bune practici și suportul în identificarea soluțiilor pentru provocările comune din activitatea profesională.

Formatorii implicați în realizarea sesiunilor de instruire utilizează cele mai adecvate tehnici și metode andragogice în funcție de specificul subiectului abordat: brainstorming, lucru în grup, studii de caz, discuții, simulări, teste psihologice etc.

Irina CIUTAC,
director adjunct,
Departament dezvoltare
profesională, AAP

Studiile de doctorat – o nouă deschidere în lumea științelor administrative

CORRESPONDENTUL:
Care au fost și sunt viziunile în plan teoretic și profesionalist în procesul continuității studiilor?

Ina RAILEAN: În anul 1999 am absolvit facultatea Limbi și literaturi străine, specialitatea Limba germană și limba franceză, a Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți. Posedarea limbilor străine se asocia succesului pentru o carieră peste hotare, însă nu a fost să emigrez. Îmi doream cunoștințe relevante ca suport în activitatea de antreprenariat pe care o practicam și am făcut studii pentru obținerea licenței în drept la Universitatea Cooperatist Comercială din Moldova, specialitatea drept economic (2004-2013), ceea ce a și servit drept criteriu de eligibilitate pentru accederea în funcție publică, în anul 2006.

Iar masteratul în relații internaționale l-am obținut în cadrul Academiei de Administrație Publică în anii 2010 - 2013, fiind deja funcționar public veridic.

Am debutat în calitate de funcționar public în cadrul Oficiului Stare Civilă Fălești, unde am activat în perioada 2006-2008, fiind responsabilă de înregistrarea primară a actelor de stare civilă, perfectarea dosarelor de rectificare/modificare a actelor de stare civilă, dosarelor de schimbare a numelui și dosarelor de transcriere a actelor civile.

Funcționar public cu un stagiu bogat de peste 15 ani și practică avansată, Ina RAILEAN, șef-adjunct al Centrului de armonizare a legislației, șef Direcție acte guvernamentale a Cămarii de Stat, s-a decis să-și completeze continuu bagajul temeinic de cunoștințe în domeniul administrării publice și aplică la studii de doctorat la Academia de Administrare Publică. Fapt argumentat și de calea parcursă în ascensiune în lumea cunoștințelor, despre care am discutat după înmatricularea la Școala doctorală în științe administrative a Academiei.

Pe parcursul următorilor patru ani am activat în cadrul Consiliului raional Fălești (Serviciul juridic, Direcția generală finanțe și economie) în calitate de specialist principal în probleme juridice, unde am participat la elaborarea actelor normative ale Consiliului raional și președintelui raionului. Conex, am fost implicată în activitatea Centrului de Cooperare Transfrontalieră și Atragerea Investițiilor al Consiliului raional Fălești.

Din anul 2013 am activat patru ani în cadrul Ministerului Economiei, în calitate de consultant superior în Direcția juridică, fiind responsabilă de examinarea proiectelor de acte normative prezentate de autoritățile administrației publice centrale de specialitate spre avizare, precum și acordarea asistenței juridice subdiviziunilor structurale interne ale ministerului în procesul de elaborare a documentelor de politici, proiectelor de acorduri și contractelor.

În februarie 2017 am fost promovată în funcția de consultant principal în Direcția expertiza juridică a actelor normative a Cămarii de Stat, fiind responsabilă de efectuarea expertizei juridice a proiectelor de acte normative care urmează a fi aprobate de către Guvern, emise de Prim-ministru sau semnate de Secretarul General al Guvernului. Apoi, peste doi ani, a urmat promovarea în funcția de șef-adjunct al Centrului de armonizare a legislației, șef Direcție acte guvernamentale.

Centrul de armonizare a legislației, cu statut de direcție generală în cadrul Cămarii de Stat, are misiunea de a realiza politica statului în ceea ce privește coordonarea în domeniul armonizării legislative, asigurarea compatibilității legislației naționale cu legislația Uniunii Europene și efectuarea expertizei de compatibilitate, precum și asigură conformitatea juridică a proiectelor de acte normative.

Printre atribuțiile de bază ale Centrului de armonizare a legislației putem evidenția: (i) coordonarea gradului de realizare a obligațiilor de transpunere care rezultă din acordurile bilaterale cu Uniunea Europeană, precum și din planurile de acțiuni ale Guvernului și programele legislative ale Parlamentului prin intermediul rețelei interinstituționale a punctelor de contact responsabile pentru transmiterea de informații actualizate privind tipul proiectului de act normativ care are ca scop armonizarea, respectarea termenelor de transpunere asumate și stadiul procesului de elaborare a actelor normative din aria lor de competență; (ii) participarea la elaborarea și actualizarea planurilor de acțiuni ale Guvernului și programelor legislative ale Parlamentului, cu formularea propunerilor sub aspectul armonizării legislației naționale cu legislația Uniunii Europene; (iii) expertizarea proiectelor de acte normative cu relevanță UE, elaborate de autoritățile administrației

publice centrale, inclusiv actele departamentale și interdepartamentale ale autorităților publice centrale și autorităților publice autonome și proiectelor de acte normative elaborate de către deputații în Parlament și emiterea, în ultimă instanță, a declarației de compatibilitate etc.

COR.: V-ați referit mai sus la masteratul de la AAP. În ce măsură vă ajută aceste studii în activitatea practică?

I. R.: Am susținut teza de master în cadrul Academiei de Administrație Publică, în 2013, tema fiind „Colaborarea Republicii Moldova cu Uniunea Europeană în implementarea proiectelor comunitare”. În timpul studiilor de master, activitatea mea în echipa președintelui raionului Fălești era în corelare cu activitatea Centrului de Cooperare Transfrontalieră și Atragerea Investițiilor, Consiliul raional Fălești beneficiind de asistență consistentă din partea structurilor europene. Anume din acest considerent a survenit intenția de a analiza colaborarea Republicii Moldova cu Uniunea Europeană în domeniul implementării proiectelor comunitare într-o teză de master.

În opinia mea, tema investigată rămâne actuală prin prisma conceptului generic de integrare europeană. Or, în procesul de elaborare a lucrării științifice am utilizat un sistem complex de metode teoretice și empirice cu caracter in-

(Continuare în pag. 5)

(Sfârșit. Început în pag. 4)

terdisciplinar, fiind cercetat procesul de constituire și evoluție a Uniunii Europene, interdependența dintre procesele politice europene și cadrul instituțional, bilateralismul care cedează locul multilateralismului, fenomenul integrării europene, instituirea și dezvoltarea colaborării Republicii Moldova cu Uniunea Europeană.

În consecință, cunoștințele obținute în cadrul acestui exercițiu de studiere și cercetare le aplic acum în activitatea profesională, iar studiile în Relații

internaționale obținute în cadrul AAP mi-au diversificat aptitudinile și abilitățile de analiză și sinteză.

COR. De ce ați hotărât să continuați studiile deja la doctorat, la AAP, care sunt planurile de viitor?

I. R.: Decizia de a efectua studiile superioare de doctorat în cadrul Școlii doctorale a Academiei de Administrare Publică, specialitatea Economie mondială, relații economice internaționale survine ca o succesiune logică a evenimentelor, fiind rezultatul combinației între experiența profesională în

serviciul public (acumulată atât pe parcursul activității în autoritatea publică locală cât și în Ministerul Economiei) și studiile de master în relații internaționale, realizate în cadrul Academiei de Administrare Publică.

Titlul tezei de doctorat „Diplomația economică ca factor al asigurării stabilității economiei naționale în cadrul Acordului de Asociere Republica Moldova-Uniunea Europeană” (conducător dl Iurie Crotenco, doctor habilitat, conferențiar universitar) reflectă implicit aspirațiile mele în calitate de funcționar public. Sper

că acest program de studii superioare de doctorat, pe care evident îl voi finaliza, va contribui la dezvoltarea mea, precum și formarea ca și specialist competitiv.

În consecință, cunoștințele, abilitățile, atitudinile și valorile care urmează să le obțin ca finalități educaționale în cadrul studiilor de doctorat, vor fi aplicate în activitatea ce ține de elaborarea actelor normative, inclusiv din domeniul de reglementare a activității economice.

**Interviu realizat de
Ion AXENTI**

Academia de Administrare Publică susține proiectele investiționale planificate în anul 2021 în Chișinău

Profesorii Academiei de Administrare Publică, Angela Zelenschi, șef Catedră științe administrative, doctor, conferențiar universitar, și Andrei Groza, doctor, conferențiar universitar la aceeași catedră, au participat, recent, în calitate de experți, la ședința de prezentare a proiectelor investiționale planificate spre realizare în sectorul Buiucani în anul 2021.

Potrivit pretorului sectorului, Vadim Brînzaniuc, pentru anul curent se prevede ca în sectorul Buiucani să fie implementate 28 de proiecte investiționale în

valoare de aproximativ 27 milioane de lei, inclusiv cu surse extrabugetare și cu suportul partenerilor externi. Printre acestea, reabilitarea parcului „La izvor”, restabilirea aleilor pietonale în pădurea parc „Butoiaș”, amenajarea unui parc „Riga” pe strada Alexe Mateevici cu suportul primăriei Riga, capitala Letoniei.

Pretorul a mai menționat, în mod deosebit, cooperarea în domeniul respectiv cu Sectorul 6, municipiul București, care va finanța reabilitarea străzii București în valoare de 10 mil. lei, lucrările pentru

implementarea celei de-a doua etape a proiectului de reabilitare a Parcului „Alunelul” din capitală. Un alt proiect îl constituie renovarea spațiului public care prevede: construcția unei fântăni arteziene și a sistemului de irigare a zonelor verzi, instalarea iluminatului nocturn decorativ și a mobilierului urban, amenajarea terenurilor de joacă și sport, precum și a unui teatru de vară.

În context, dl V. Brînzaniuc a remarcat rolul Academiei de Administrare Publică în pregătirea profesională a funcționarilor publici ai preturii privind

elaborarea și implementarea proiectelor prin participarea la diverse cursuri de dezvoltare profesională.

La rândul său, Angela Zelenschi a apreciat valoarea proiectelor respective pentru locuitorii sectorului Buiucani și importanța dezvoltării parteneriatelor dintre instituțiile administrației publice, mediul academic și organizațiile societății civile, reiterând sprijinul constant al Academiei de Administrare Publică pentru aceste inițiative de colaborare.

Cor. F. P.

Cei mai buni 26 de antreprenori ai anului 2019 au fost distinși cu titluri de apreciere în cadrul a două concursuri naționale

Cei mai buni 26 de antreprenori ai anului 2019 au fost distinși cu titluri de apreciere în cadrul a două concursuri republicane - „Cel mai bun antreprenor din sectorul IMM 2019”, organizat anual de Ministerul Economiei și Infrastructurii și „IMM - Model de Responsabilitate Social-Corporativă”, desfășurat de Organizația pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici și Mijlocii (ODIMM). Evenimentul festiv a avut loc la sfârșitul anului 2020 la Palatul Republicii, cu participarea reprezentanților autorităților publice centrale și a mediului de afaceri.

La concursul republican „Cel mai bun antreprenor din sectorul IMM 2019” au participat 64 de antreprenori preselecți la nivel local din 10 raioane (dintre care, Anenii-Noi, Călărași,

Căușeni, Dondușeni, Fălești, Leova, Ocnita, Rîșcani, Telenești, Ungheni) și UTA Găgăuzia.

În urma evaluării principalilor indicatori ai activității economice a antreprenorilor în anul de concurs față de anul precedent de activitate 2018, Comisia republicană de concurs a decis conferirea titlului de „Cel mai bun antreprenor din sectorul IMM 2019”, pentru locurile I și II la 20 de antreprenori, în cadrul a 10 nominalizări: Cel mai bun antreprenor în sfera de producție, Cel mai bun antreprenor, implementator al modelului economic „verde”, Cel mai bun antreprenor în sfera comerțului, Cel mai bun antreprenor în sfera prestări servicii, Cel mai bun antreprenor – exportator, Cel mai bun antre-

prenor – inovator, Cel mai bun antreprenor în sfera turismului rural, Cel mai bun antreprenor în sfera serviciilor de consultanță, Cel mai tânăr antreprenor, Cel mai bun antreprenor-femeie.

Prezent la eveniment, secretarul de stat al Ministerului Economiei și Infrastructurii, Mihail Lupașcu, doctorand al Academiei de Administrare Publică, a felicitat câștigătorii celor două concursuri republicane, menționând că le apreciază performanțele atinse.

„Ați înfruntat cu mult curaj greutățile acestui an pandemic, demonstrând că sunteți puternici și că nu există provocări fără soluții. Sunt mândru că avem antreprenori pe care să mizăm și de la care să luăm lecții de rezistență. În același timp, așteptăm performanțe și de

la celelalte IMM-uri înregistrate în țara noastră. Sunt sigur că întreprinderile noastre au potențial de creștere și pot contribui la relansarea economică a țării”, a spus Mihail Lupașcu.

Pentru premiarea învingătorilor concursului „Cel mai bun antreprenor din sectorul IMM 2019”, câștigătorii premiului I au primit câte 7 000 lei, iar câștigătorii premiului II au primit câte 5 000 lei.

De asemenea, 6 antreprenori au fost distinși cu premii în cadrul concursului „IMM - Model de Responsabilitate Social-Corporativă”, desfășurat de Organizația pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici și Mijlocii începând cu anul 2010.

În cadrul ceremoniei de premiere au fost înmânate diplome și câștigătorilor concursului „IMM Model de Responsabilitate Social-Corporativă”. În anul 2020 în cadrul concursului au fost depuse 17 dosare din raioanele: Ialoveni, mun. Chișinău, Strășeni, Anenii Noi, Cahul, Dubăsari, Orhei, Călărași.

Sursa: Serviciul de presă al Ministerului Economiei și Infrastructurii

Investiții ale Guvernului Germaniei pentru dezvoltarea sistemelor de aprovizionare cu apă în raioanele Strășeni și Călărași

Guvernul Germaniei aloca alte 10 milioane de euro pentru dezvoltarea sistemelor de aprovizionare cu apă în localitățile raioanelor Strășeni și Călărași. În acest sens, Agenția Dezvoltare Regională Centru a Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului a semnat un acord suplimentar de grant cu banca de dezvoltare KfW pentru implementarea proiectului „Îmbunătățirea infrastructurii de apă în Moldova Centrală”.

Din totalul grantului alocat, 8,5 milioane euro vor fi utilizate pen-

tru elaborarea proiectelor tehnice și contractarea lucrărilor de construcție pentru localitățile selectate. Acordul suplimentar ce asigură grantul de 1,5 milioane euro este destinat măsurilor complementare ce țin de dezvoltarea instituțională și creșterea

capacităților de operare a întreprinderilor ce gestionează serviciul de aprovizionare cu apă în raioanele menționate.

O activitate importantă ce va fi realizată în cadrul proiectului este regionalizarea operatorilor de apă din Strășeni și Călărași, astfel fiind posibilă prestarea serviciilor către toate localitățile conectate la noua sursă de apă în urma construcției magistralei Chișinău - Strășeni - Călărași.

Notă: Proiectul „Îmbunătățirea infrastructurii de apă în Moldova Centrală” este susținut financiar de

Guvernul Federal German prin intermediul KfW, iar ADR Centru este instituția responsabilă de implementarea acestuia. Costul total al investițiilor preconizate constituie circa 27,65 milioane de euro, dintre care 25 milioane de euro reprezintă grantul acordat de Guvernul Germaniei, iar 2,65 milioane de euro constituie contribuția garantată de Fondul Național de Dezvoltare Regională.

Ecaterina GRIGOREAN, Serviciul de presă MADRM

Reflecții asupra studiului

„Эволюция государственного управления в странах постсоветского пространства 1991-2021 гг”

După destrămarea Uniunii Sovietice, care a fost un imperiu cu un sistem politic și administrativ controversat pentru care era caracteristic centralizarea și ideologizarea excesivă, substituirea activității organelor de stat de către organele de partid, promovarea unei politici economice ineficiente, cele cincisprezece foste republici unionale au purces pe calea edificării treptate, deși cu intensitate diferită, a sistemelor politice și administrative independente.

Aceste procese sunt examinate în studiul „Эволюция государственного управления в странах постсоветского пространства 1991-2021 гг”, elaborat de colective de autori din instituțiile de învățământ superior de profil din statele din spațiul post-sovietic. Studiul a fost lansat online în cadrul ediției a XII-cea a Forumului Gaidar la 14 ianuarie 2021 la Academia Economiei Naționale și Serviciului Public de pe lângă Președintele Federației Ruse cu participarea reprezentanților instituțiilor de învățământ superior de profil participante la acest proiect, experților naționali și internaționali din domeniul administrației publice.

Studiul reflectă atât manifestările comune ale etapei de tranziție a sistemelor administrative din țările din spațiul post-sovietic pe parcursul ultimilor treizeci de ani, cât și particularitățile din fiecare țară luată în parte, care derivă din specificul și tradițiile locale, gradul de democratizare a societății și intensitatea proceselor reformatoare din aceste țări.

Compartimentul privind evoluția sistemului de guvernare din Republica Moldova în condițiile statului independent a fost elaborat de colectivul de autori din cadrul Academi-

Aurel SÎMBOTEANU,
coordonator științific al
compartimentului
Republica Moldova,
doctor, conferențiar
universitar

ei de Administrare Publică: Oleg Balan, Aurel Simboteanu, Ion Guceac, Silvia Goriuc, Ion Dulschi, Serghei Palihovici, Angela Popovici, Tatiana Tofan, Aurelia Țepordei.

Studiul conține elucidarea caracteristicilor generale de edificare a statului independent Republica Moldova, descrierea procesului de reformare și aliniere la practicile democratice de guvernare și administrare, precum și analiza evoluției diferitelor componente ale sistemului politic și administrativ, identificând progresele obținute în anii de independență, dar și impedimentele care se mai întâlnesc în reformarea sistemului administrativ moldovenesc.

În acest context, sunt scoase în evidență importanța adoptării Declarației Suveranității din 23 iunie 1990, Decretului cu privire la puterea de stat din 27 iulie 1990, Declarației de Independență din 27 august 1991, documente care au creat premisele pentru adoptarea la 29 iulie 1994 a Constituției Republicii Moldova, fundamentul politico-juridic de edificare a instituțiilor politice și administrative noi, caracteristice

unei guvernări moderne.

În această ordine de idei, este examinată instituția Parlamentului Republicii Moldova ca organ reprezentativ suprem al popoului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului. Într-o manieră complexă și evolutivă se descrie modalitatea de alegere a Parlamentului, durata mandatului, organizarea internă și atribuțiile acestuia, statutul deputaților, precum și procesul de legiferare în complexitatea manifestărilor sale.

O parte componentă a procesului de edificare a unui sistem politic democratic îl constituie instituționalizarea la 03 septembrie 1990 a instituției prezidențiale. Studiul se axează pe analiza evolutivă a modalităților de alegere a Președintelui Republicii Moldova, care s-au modificat de mai multe ori, identificarea locului și rolului instituției prezidențiale în sistemul național de guvernare, analiza atribuțiilor șefului statului ca garant al suveranității, independenței naționale, al unității și integrității teritoriale a țării.

Un loc aparte în studiu se acordă evoluției instituției Guvernului Republicii Moldova, care alături de asigurarea realizării politicii interne și externe a statului, exercită conducerea generală a administrației publice. În acest context, se examinează suportul juridic privind organizarea și funcționarea Guvernului, structura, procedura de investire, funcțiile acestuia. Într-o strânsă legătură cu activitatea Guvernului este elucidat procesul de constituire și afirmare a administrației publice centrale de specialitate prin evidențierea a câteva etape în evoluția acesteia.

Studiul scoate în evi-

dență și procesul de reconceptualizare a sistemului administrației publice locale, rolul și misiunea acesteia în sistemul administrativ național care, deși destul de lent, se adaptează la rigorile descentralizării cu elemente de autonomie locală. La facilitarea acestui proces ar putea contribui renunțarea la fragmentarea excesivă în organizarea administrativă a teritoriului, care în studiu este calificată ca o restanță a reformei administrației publice.

Din perspectiva principiului separației și colaborării puterilor în stat studiul conține un material destul de consistent și bine argumentat privind constituirea și evoluția puterii judecătorești în Republica Moldova. De rând cu examinarea evoluției acestei ramuri a puterii de stat, sunt identificate și sarcinile de viitor, una dintre ele fiind perfecționarea sistemului actual de justiție prin evaluarea corpului judecătoresc la profesionalism și integritate.

Un sistem de guvernare poate fi eficient prin realizarea unei politici de personal în corespundere cu rigorile serviciului public modern. Problemele formării personalului pentru serviciul public, dezvoltării profesionale a funcționarilor publici sunt elucidate într-o strânsă legătură cu activitatea Academiei de Administrare Publică preocupată de aceste activități.

În calitate de concluzie studiul conține ideea că scopul strategic al politicii externe și interne a Republicii Moldova și garanția dezvoltării democratice și modernizării țării, inclusiv a sistemului de guvernare, este implementarea prevederilor Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană.

Semnificația vocației în activitatea profesională

Rareori se întâmplă să meditam asupra rezultatelor înscrise în realizarea obiectivelor activității profesionale. O ocazie deosebită, în acest sens, o oferă trecerea dintre ani, decenii, secole. N-am reușit, am avut dificultăți, am avut planuri prea complexe și multe alte raționamente aducem în justificarea rezultatelor noastre modeste. Consider că adevărata cauză a nereușitelor este absența vocației pentru activitatea desfășurată. În primele decenii ale secolului XX, Max Weber în lucrarea „Politica ca vocație și profesie”, descrie semnificația vocației și manifestările ei în viața socială. În DEX, la pag. 1167, găsim explicația: Vocația - atitudine deosebită pentru o anumită artă sau știință; chemare, predispoziție pentru un anumit domeniu de activitate sau pentru o anumită profesiune. Este vorba despre o atitudine deosebită, despre care este important să vorbim dacă ne dorim performanțe în educația/formarea profesioniștilor pentru toate domeniile vieții sociale, mai ales, dacă participăm la formarea, dezvoltarea facultăților/abilităților cognitive și creative ale funcționarilor publici.

În activitatea pedagogică, de cercetare științifică a fenomenelor sociale, am corelat diverse fenomene, mai importante fiind: succesul, performanța, corectitudinea, responsabilitatea, simțul datoriei, percepția și reprezentarea lucrului bine făcut. În justi-

ficarea motivației pedagogilor pentru promovarea performanței în educație am găsit mai multe dovezi despre semnificația vocației. În timpuri complicate de criza economică, financiară sau de pandemie pedagogii au găsit soluții, au valorificat noi metode de predare, de transmitere a informației utile pentru viața socială. Promovarea valorilor sociale, a specialiștilor din diverse domenii, care au acumulat rezultate importante - este un obiectiv prioritar în contextul noilor condiții de supraviețuire, asimilate treptat de omenire în anul 2020. De la Dezbatările de la Sinaia, organizate de profesorul Andrei Marga, în martie 2019, la care s-au întrunit specialiști din diverse instituții responsabile de organizarea și monitorizarea sistemului educațional, promovarea performanței în educație a devenit pentru mine un obiectiv prioritar. Respectând principiul continuității, la 9 -10 oc-

pe cunoaștere” (autor Vitalie Cazacu); „Retrospectivă a dimensiunii de securitate națională: studiu de caz: Republica Moldova” (autor Natalia Ciobanu); „Экономическая дипломатия постсоветского периода” (autor Ludmila Golovataia); „Guvernarea de coaliție: condiții de optimizare” (autor Valentina Ursu); „Dialogul intercultural în societatea bazată pe cunoaștere” (autor Simion Roșca) și Materialele Mesei rotunde: Cunoașterea – suport al integrării sociale, 3 iulie 2020; Materialele Conferinței științifico-practice internaționale „Performanța în educație: factor-cheie în asigurarea securității umane”, 9-10 octombrie 2020. În aceste lucrări sunt reflectate valorile sociale, valorile cognitive, valorile etice, valorile juridice, valorile politice, care formează sistemul axiologic al societății contemporane, inclusiv a celei moldovenești.

Poate apărea întrebarea: Ce este comun între

acestor abilități trebuie să ocupe o poziție prioritară în planul individual de activitate al cadrelor didactice de la universități, academii, instituții de învățământ secundar. În acest context, aș sublinia: vocația nu este o calitate înăscută, la fel ca și virtutea. Vocația se educă, se dezvoltă din copilărie, când încercăm să formăm simțul estetic al copilului, să estimăm interesul persoanei. Vă propun să răsfoim enciclopediile muzicale, literare, filosofice; culegerile: „Diplomați iluștri”, „Maestri și Capodopere” etc. O să descoperiți personalități notorii, viața și activitatea cărora multiplică formele de manifestare a vocației și performanței. Astfel de lecturi trezesc interesul persoanei de ași actualiza propriul potențial cognitiv, creativ, de ași proiecta noi obiective în cariera profesională.

Ideea acestui articol am formulat-o după primirea Diplomei de Excelență, oferită de organizatorii Galei

tombrie 2020, am organizat Conferința științifico-practică internațională „Performanța în educație: factor-cheie în asigurarea securității umane”. Materialele Conferinței sunt accesibile pe site: <https://ludmila-roșca.wordpress.com/>

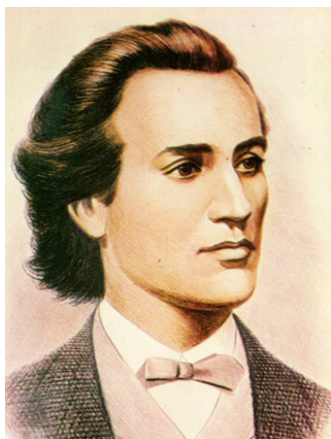
De asemenea, performanța în educație este axa Proiectului Național Consolidarea sistemului național de securitate prin cunoaștere și comunicare, Codul proiectului 20.80009.1606.28, „Program de stat” (2020-2023), echipa căruia, în anul 2020, a elaborat 5 broșuri: „Instruirea și educarea economică în societatea bazată

performanță și vocație în profesie? În opinia autorului, performanța în orice gen de activitate social-utilă, inclusiv în activitatea profesională, este realizată atunci când medicul, învățătorul, educatorul, avocatul, anchetatorul, dar mai ales managerul, funcționarul public, conducătorul instituției este la locul său: cunoaște ce are de făcut; poate elabora un plan de perspectivă, o agendă curentă; are abilități organizatorice; este înzestrat cu o gândire strategică; poate gestiona și monitoriza activitatea unei echipe, a unui colectiv. Considerăm că educarea, dezvoltarea

Studentilor, Categoria „Profesori care inspiră”, la 27 decembrie 2020, justificată de votul studenților, cu care am conlucrat pe parcursul a trei decenii. Pe această cale le mulțumesc, iar cititorilor ziarului „Funcționarului Public” le doresc în anul 2021 – sănătate, noi idei, proiecte axate pe cerințele primare ale cetățenilor Republicii Moldova.

Ludmila ROȘCA,
doctor habilitat în
filosofie, conferențiar
universitar la Catedra
științe administrative,
AAP

Contopit ca-n legendă cu Luceafărul, la propriu și la figurat, prin destin și vocație, Poetul nostru nepereche Mihai Eminescu (născut de altfel deloc întâmplător în aceeași constelație cu Mântuitorul lumii Iisus Christos...) ne luminează și ne călăuzește din ceruri an de an, veac de veac și mileniu de mileniu cu invizibila-i și inegalabila sete de Adevăr și de cunoaștere a Clipei interminabile dinspre Țară și Neam, dinspre Poezie și reverie, dinspre istorie și civilizație, cu tot focul viu și de nepotolit al chemării stelare și tutelare.

Poeme întregi traduc și vor traduce la nesfârșit această inubliabilă stare de creație a clasicului național-universal eternizat pentru viitorime de voința inimii și de puterea credinței în Cuvânt, în sunetul divin al fiecărui început de sine transfigurat în tropi și epiteze, în imagini și idei călăuzitoare pentru cititorii și compatrioții săi de acasă și din lume.

Privind așadar prin optica luminii universal-transcendentale, creația eminesciană reprezintă o adevărată sărbătoare a spiritului național în evoluția omenirii în mersul ei după Soare. Poemele cosmogonice și filosofice, vădit spirituale (gen „Scrisorile” cu profunde rădăcini vedice în raportul cognoscibilității general-umane și panromânești, reflectă nu numai ordinea lor sui-generis. Izvorâtă din

cultura și natura ei locală, dar și din râvna ascensională a acesteia spre unitate și diversitate întru particularitate și universalitate privind demersul cosmo-mului în explorarea profanului și divinului ca entități ale evoluției teratologice și cosmice, conținutal-interpretative și meditativ-gnostice, psihologice și parapsihologice, imnografice și lirice pe mai departe, „Luceafărul” constituind în mare o indiscutabilă sinteză literară fenomenal-fundamentală: „Poni Luceafărul.../ Creșteau în jur a lui aripe/ Și căi de mii de ani treceau în tot atâtea clipe...”

„Luceafărul” este nu numai sinteza de geniu a Poetului, cheia de boltă a creației lui nemuritoare, dar și punctul din care se vede întreaga lui Operă. Ziua de naștere a Creatorului inimitabil de aceea trece prin „Luceafărul” (ca și prin oda funerară „La mormântul lui Aron Pumnul”, în care învățăcelul M. Eminovici îl numește pe profesorul iubit „Luceafăr” deloc întâmplător...). Sărbătorirea zilei de naștere a Marelui Poet Național a devenit ceva firesc, un act de cultură și înaltă prețuire a fenomenului eminescian pe fundalul căruia e cinstit întregul tezaur artistic românesc. Cu atât mai mult, că pe parcursul anului sunt consemnate și alte personalități literare ce au sporit gloria artistică a Patriei dintr-o perspectivă sau alta cu multă luare aminte și netăgăduită considerație.

Intrată în conștiința națională ca o cinstire a numelui celui de care e legată o înnoire spirituală de neuitat pentru neam prin opera sa de care se bucură noi și noi generații, ziua de naștere a Poetului simbolizează de fapt Re-nașterea geniului românesc al Limbii pe care l-a ridicat la un nou

nivel de înțelegere și de pătrundere a Poeziei pe care a nemurit-o prin propria sa vocație vizionară și romantică universală.

Considerată și ca un hotar al creșterii pe temei nou al ars poetica, ziua de 15 ianuarie 1850 rămâne un îndemn, un salt și un dar, o taină cerească pentru noua poezie clasică românească și pentru întreaga cultură națională eminescuită de harul său prin care viitorul s-a făcut că ne vede și se încrede pentru totdeauna în re-evoluția pe care a

imprimat-o prin talentul și prin opera ce-a lăsat-o posterității dintr-un sentiment sempitern Marele Clasic și făuritorul inegalabil al „Luceafărului” la care poate să aspire orice cultură și civilizație a lumii contemporane. Într-un fel M. Eminescu a fost și rămâne cel de-al cincilea anotimp al literaturii române moderne, inaugurând secolul ei de aur pe care l-a binecuvântat însuși „acel rege-al poeziei, veselul Alecsandri”.

Tudor PALLADI

Criticilor mei Mihai Eminescu

*Multe flori sunt, dar puține
Rod în lume o să poarte,
Toate bat la poarta vieții,
Dar se scutur multe moarte.*

*E ușor a scrie versuri
Când nimic nu ai a spune,
Înșirând cuvinte goale
Ce din coadă au să sune.*

*Dar când inima-ți frământă
Doruri vii și patimi multe,
Ș-a lor glasuri a ta minte
Stă pe toate să le-asculte,*

*Ca și flori în poarta vieții
Bat la porțile gândirii,*

*Toate cer intrare-n lume,
Cer veștmintele vorbirii.*

*Pentru-a tale proprii patimi,
Pentru propria-ți viață,
Unde ai judecătorii,
Ne'ndurații ochi de gheață?*

*Ah! atuncea ți se pare
Că pe cap îți cade cerul:
Unde vei găsi cuvântul
Ce exprimă adevărul?*

*Critici voi, cu flori deșerte,
Care roade n-ați adus -
E ușor a scrie versuri
Când nimic nu ai de spus.*

JCI Ungheni – suport pentru tineri de afirmare în viața economică și socială

Camera Internațională a Tinerilor (Junior Chamber International - JCI), organizație mondială nonprofit, se extinde an de an și în Republica Moldova și atrage în rândurile sale tineri activi, inovativi, dornici de a se afirma în viața economică și socială din localitățile de baștină. Organizația, cu o istorie de peste 100 de ani, întrunește la ora actuală peste 200 de mii de tineri – lideri și antreprenori, cu vârstele între 18 și 40 de ani – din peste o sută de țări ale lumii. Acestei organizații i s-a alăturat acum 7 ani și JCI Ungheni. Pentru mai multe detalii am realizat un interviu cu **președintele JCI Ungheni 2021, Veronica GÂRBU**.

CORESPONDENTUL:
Ce reprezintă, de fapt, JCI pentru Ungheni, pentru Republica Moldova?

Veronica GÂRBU: JCI este o oportunitate de dezvoltare pentru fiecare tânăr din Republica Moldova. Reprezintă o organizație non-guvernamentală de tineri lideri, antreprenori și profesioniști, afiliată rețelei mondiale Junior Chamber International, care ajută tinerii să aducă schimbări pozitive în comunitatea lor.

COR.: Cum ai ajuns președinte al organizației JCI Ungheni. În ce constă munca unui președinte JCI și ce a însemnat pentru tine faptul că ai fost aleasă în această poziție?

V. G: Organizația JCI Ungheni a fost inițiată în anul 2013. Eu sunt al 8-lea președinte JCI Ungheni. M-am implicat pentru prima dată în anul 2017, în calitate de vicepreședinte, unde am încercat să mă conectez la această rețea de tineri activi din Ungheni. Am avut obiective clare și mi-am dorit o schimbare în viața mea. Mi-am dorit să fiu necesară comunității și să ajut acolo

unde este nevoie. În 2019, am mai fost vicepreședinte, într-un alt board, dar și manager de proiecte în cadrul JCI Ungheni. An de an, activitatea mea ca membru al JCI a devenit pentru mine mai vizibilă. Fiind autocritică, mi-am zis că mai am multe de învățat până a aplica la o astfel de funcție, precum este cea de președinte. Și iată că, în anul 2021, m-am hotărât și sunt mândră de alegerea mea, dar și recunoscătoare pentru votul de încredere al membrilor JCI Ungheni, fiind conștientă de responsabilitatea ce mi-am asumat-o pentru tinerii din raionul Ungheni. Fiindcă un președinte JCI înseamnă multă implicare, muncă, viziuni noi și consolidarea unei echipe ce va aduce productivitate și plusvaloare comunității. Anul de guvernare a unui președinte depinde, în mare măsură, de implicarea echipei sale – boardul.

COR.: Care sunt beneficiile aduse de JCI din momentul în care această organizație internațională s-a lansat și în țara noastră?

V. G: Această organizație contribuie la „trezirea” tinerilor din societatea noastră, la implicarea tinerilor antreprenori în rezolvarea unor probleme sociale din comunitate. În JCI, tinerii își dezvoltă calități necesare pentru ași lansa o afacere, învață cum să gestioneze o afacere, cum să fie un lider bun pentru echipa sa. Fiecare dintre noi ne regăsim în domeniul aproape de noi. Învățăm să lucrăm în echipă, colaborăm cu autoritățile publice locale, dezvoltăm parteneriate și, prefer să zic cel mai important, creștem în noi o responsabilitate civică și socială. Toate aceste calități ne fac mai buni și produc schimbări majore în comunitatea noastră.

COR.: Câți membri numără acum JCI Ungheni și ce trebuie să facă alți tineri antreprenori pentru a deveni membri ai JCI?

V. G: Pentru a deveni membru JCI trebuie să-ți dorești aceasta. Să fii dornic și disponibil de a te implica în activitățile organizației și de a oferi tot ce e mai bun din experiența ta. Totodată, este necesar să ai vârsta între 18-40 de ani și în fiecare an să achiți o cotizație în calitate de membru JCI. Cât despre numărul membrilor, suntem abia la începutul anului și nu avem un număr fix, dar anul 2020 ne-a bucura cu 40 de noi membri. În organizație, membrii sunt primiți prin invitație sau recomandare, fiindcă aderearea la JCI aduce cu sine și niște responsabilități ce țin de implicare, timp și cunoștințe (inteligentă).

COR.: Care sunt proiectele pentru anul 2021?

V. G: Planurile pentru acest an sunt mărețe, dar totul depinde de cum va fi gestionată pandemia și cât de repede vom ieși din această situație precară. Îmi propun ca în anul meu de guvernare să pun accentul pe vizibilitate și promovarea membrilor și afacerilor acestora. În cazul în care vom fi nevoiți să trecem pe online, atunci ne vom axa pe cursuri de dezvoltare personală, inițieri de afaceri, aplicări la granturi și programe. Iar în cazul cel mai ideal, avem planificat un festival de două săptămâni, cu elemente locale autohtone. Așa că, abia așteptăm să trecă pandemia.

COR.: Vă mulțumim pentru amabilitatea de a ne răspunde.

**Interviu realizat de
Ana-Laura PAȘNIC**

Inițiativa UE „Primarii pentru Creștere Economică (M4EG)” și-a încheiat prima etapă de implementare (2017 - 2020)

Inițiativa UE „Primarii pentru Creștere Economică (M4EG)” a adus un nou impuls pragmatic dezvoltării economice durabile la nivel local în Republica Moldova. Fapt confirmat și în cadrul ședinței de totalizare a primei etape de implementare a Inițiativei în spațiul Parteneriatului Estic (2017 – 2020).

În decembrie 2020, s-a desfășurat ședința finală a Comitetului Director al Inițiativei UE „Primarii pentru Creștere Economică”. Peste 50 participanți din cele 6 țări ale Parteneriatului Estic și diverse instituții ale Uniunii Europene, UNDP și alți parteneri relevanți, au discutat despre cele mai importante realizări și perspective ale Inițiativei.

Până în decembrie 2020, la nivelul Parteneriatului Estic, peste 400 de comunități au aderat la această comunitate profesională regională, angajându-se activ în facilitarea proceselor de dezvoltare economică la nivel local. În Republica Moldova, 46 de comunități/semnatori (5 raioane, 19 orașe, 21 de sate, o regiune cu statut special (Unitatea Teritorial-Administrativă Găgăuzia) s-au alăturat inițiativei M4EG. Comunitățile provin din cinci regiuni de dezvoltare: nouă semnatori provin din nord, 17 din centru, 11 din sud, opt din UTA Găgăuzia și unul din municipiul Chișinău.

Din totalul de 46 de comunități, 33 au devenit membri activi ai Inițiativei, odată cu elaborarea și aprobarea Planurilor de Dezvoltare Economică Locală (PDEL) (șapte dintre ele - Cahul, Carpineni, Căușeni, Lozova, Sipoteni, Geamăna și Dubăsari - au fost evaluate de către experții Băncii Mondiale ca fiind excelente), iar 13 semnatori sunt membri junior, fiind la etapa de elaborare a acestor documente. 24 dintre ei au raportat, cel puțin, o dată Secretariatului M4EG despre progresele realizate în implementarea PDEL. Cele peste 350 de acțiuni și proiecte incluse în PDEL și realizate în ultimii doi ani sunt foarte diverse - de la construirea/re-

abilitarea infrastructurii fizice de afaceri pentru sprijinirea atât a afacerilor noi cât și a afacerilor existente, furnizarea de servicii de sprijinire a afacerilor, crearea mărcilor, atragerea investițiilor, dezvoltarea de noi activități economice, organizarea și participarea la diferite evenimente (instruire, forumuri, vizite de studiu, târguri, expoziții, ateliere).

Aceasta este una dintre primele experiențe pentru autoritățile locale să elaboreze documente de planificare (planuri) pe cont propriu, utilizând abordarea participativă. În majoritatea comunităților nu a existat o experiență anterioară de cooperare cu sectorul privat. Cu toate acestea, încet, dar constant, s-a creat mai multă încredere între sectorul public și privat, iar numărul acțiunilor și proiectelor economice crește. Autoritățile locale devin tot mai conștiente de faptul că, oferind sprijin mediului de afaceri, contribuie la crearea de locuri de muncă, dezvoltarea serviciilor, îmbunătățirea infrastructurii și creșterea veniturilor în bugetul local pentru activități sociale. Pe baza experienței de planificare și implementare a PDEL, mai mult de 60% dintre semnatorii activi au dezvoltat parteneriate public-private (parteneriate bazate pe acorduri de cooperare) pentru implementarea acțiunilor și a proiectelor economice în

comunități (hale industriale, piețe agricole, învățământul vocațional etc). În UTA Găgăuzia, datorită centrelor de sprijin pentru afaceri, deschise în fiecare dintre cele trei orașe ale regiunii, autoritățile locale s-au convins că acțiunile „soft”, precum ar fi instruire, vizite de studiu, stagii, sprijin pentru participarea la evenimente de afaceri (ca de exemplu, finanțarea parti-

cipării la expoziții, târguri, festivaluri) contribuie la stimularea afacerilor, extinderea și atragerea investițiilor.

În același timp, au fost implementate trei proiecte-pilot (municipiul Edineț, UTA Găgăuzia și Regiunea de Dezvoltare Sud) în domeniul dezvoltării economice locale cu o valoare totală de peste 1,5 milioane de euro. Echipa de țară, în cooperare cu Delegația Uniunii Europene, au stabilit o platformă de cooperare a proiectelor-pilot pentru sprijinirea implementării cu succes a intervențiilor. În perioada 2018 – 2019, au fost organizate trei ateliere tematice, dedicate coordonării și comunicării eficiente a proiectelor, asigurarea sustenabilității acțiunilor și monitorizarea intervențiilor.

Secretariatul Republicii Moldova a stabilit o colaborare eficientă cu majoritatea proiectelor active în domeniul dezvoltării economice: Programul Migrație și Dezvoltare Locală, Comunitatea Mea, ALDA etc. De asemenea, a fost o bună colaborare

cu partenerii acestui proiect: Cancelaria de Stat, Agențiile de Dezvoltare Regională, Congresul Autorităților Publice Locale, Academia de Administrație Publică, Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului IMM etc.

Un rol important îl are și Academia de Administrație Publică, profesorii căreia se implică activ în formarea de formatori, în organizarea cursurilor de instruire ale Programului Primarii pentru Creșterea Economică.

În perioada 2018-2020, au fost organizate 12 misiuni de mentorat pentru a sprijini comunitățile în dezvoltarea turismului, a infrastructurii de sprijinire a afacerilor, promovarea inovării și valorificarea patrimoniului cultural. Caracteristic pentru Republica Moldova a fost organizarea, în 2019, a patru misiuni de schimb de personal în țară între semnatorii Activi și Junior. Semnatorii activi și mai experimentați au vizitat membrii junior pentru ași împărtăși practica în elaborarea unui PDEL și planificarea dezvoltării economice.

În rezultatul implementării primei faze a Inițiativei M4EG au fost dezvoltate mai multe instrumente, pe care le considerăm utile pentru autoritățile publice locale.

Ne simțim satisfăcuți și împliniți pentru realizările noastre comune la finalul acestei etape. Realizările înregistrate în Faza-1 a Inițiativei UE „Primarii pentru Creștere Economică” ne stimulează la realizări și mai performante în Faza II M4EG care va fi implementată de o altă organizație și este planificată să dureze încă 4 ani.

Lilian DANILOV,
coordonator

Diana NASTAS,
expert, Inițiativa UE
„Primarii pentru
Creștere Economică”

Studii sociologice anuale de promovare augmentată a lecturii

Biblioteca Națională a Republicii Moldova efectuează, anual, studiul sociologic Topul celor mai citite 10 cărți ale anului, care tinde să contribuie la augmentarea lecturii, dezvoltarea culturii acesteia, diversificarea actului de lectură de către cetățeni. Ediția din 2020, fiind a 24-a, a inclus 182 titluri de literatură artistică (beletristică): poeme, ode, poezii, versuri, haiku, epigrame, nuvele, povestiri, proză scurtă, romane, schițe, piese de teatru, eseuri și critică. Prevalența totuși poezia. Din numărul total de publicații, 11 sunt în limba rusă.

Pe lângă selecția minuțioasă, începând cu luna ianuarie a anului 2020, am îndemnat la lectura cărților incluse în lista chestionarului pe pagina de Facebook „Astăzi cititor, mâine lider” (<https://www.facebook.com/lectura.bnrm>) și în alte grupuri destinate promovării cărții și lecturii. Bibliotecile publice, la rândul lor, au distribuit și promovat cărțile pe paginile administrate de ele. Cu un interes sporit au fost promovate cărțile autorilor originari din satele sau din raionul lor.

La 25 mai 2020, a fost plasat online chestionarul „Topul celor mai citite 10 cărți,

editate în anul 2019”. Ulterior, a fost distribuit/redistribuit pe paginile rețelelor de socializare, administrate de serviciul Studii și cercetări al BNRM, etichetând cu hashtaguri numele autorilor și editurile la care au apărut cărțile. Acest fapt a făcut ca informația despre Top să ajungă la un număr mai mare de utilizatori ai acestor rețele. Autorii cărților și unele edituri, la rândul lor, și-au popularizat publicațiile printre cei ce îi urmăresc pe rețele.

Numărul total al respondenților a fost de 616. Îndemnul de a citi și alte cărți din listă care le-au trezit interes apoi a reveni pentru vot a dat și el roade. Am avut un număr, deși nu foarte mare, a persoanelor care au revenit să voteze alte cărți și acest fapt ne bucură, pentru că promovarea lecturii, stimularea interesului pentru lectură

rămâne unul dintre obiectivele acestui sondaj.

Optzeci de cărți incluse în lista chestionarului sunt scrise de femei, ceea ce constituie 44% din numărul total și 65% din cărțile de debut au, la fel, drept autor o femeie. Per total, au scris totuși mai mult bărbații, dar au citit mai mult femeile – 76,6% din respondenți. Avem din nou o cifră ce confirmă datele statisticilor internaționale și ale celor mai recente cercetări sociologice – femeile citesc mai mult decât bărbații.

Tinerii citesc, chiar dacă, de la un an la altul, numărul lor în cadrul studiului nostru nu crește semnificativ. Ei sunt la per tu cu noile tehnologii, explorează internetul în cele mai adânci albi și sunt și cei mai activi respondenți ai chestionarului. 73,9% dintre respondenții sondajului l-au constituit persoanele

din grupele de vârstă 20-40 de ani.

În primele ediții ale Topului, profilul profesional al respondenților a fost mai specific. Studiul se făcea pe un eșantion restrâns de subiecți, care știau să evalueze producția editorială. Sondajele se refereau la cele mai valoroase cărți editate în anul precedent. În timp, scopul cercetării s-a schimbat. În edițiile recente ne axăm pe evidențierea opțiunilor și preferințelor cititorilor vizavi de cărțile incluse în concurs. Acest fapt și denotă creșterea de la un an la altul a persoanelor de diferite profesii implicate în vot. Le mulțumim și pe această cale pentru implicare.

În cadrul Festivității de totalizare a Programului Național Lectura Centrală, ediția a 3-a, au fost înmânate trofeeale câștigătorilor. Din cauza condițiilor pandemice, Gala laureaților „Topului celor mai citite 10 cărți, editate în 2019” a avut loc într-o atmosferă caldă, sub acordurile cobzei Stelei Botez.

Veronica BORȘ,
director adjunct,
Biblioteca Națională a
Republicii Moldova

Abonarea 2021

Continuă abonarea pentru anul 2021 la revista științifico-metodică trimestrială „ADMINISTRAREA PUBLICĂ” și la ziarul „FUNCȚIONARUL PUBLIC,” publicații ale Academiei de Administrare Publică.

Revista „Administrarea Publică” apare trimestrial.

Costul unui abonament:

3 luni - 42 lei; 6 luni - 84 lei.

Indice poștal: 76957

Ziarul „Funcționarul Public” apare de 2 ori pe lună.

Costul unui abonament:

3 luni - 39 lei; 6 luni - 78 lei.

Indice poștal: 67919

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

Sergiu VLADICA - șef secție

Ion AXENTI - specialist principal

Ana-Laura PAȘNIC - specialist principal

Marina PASTUH - inginer-programator

ADRESA NOASTRĂ:

MD 2070

mun. Chișinău, str. Ialoveni, 100.

Ziarul apare de două ori pe lună.

Indice 67919.

Coli de tipar 1,5. Tiraj: 300.

Bun de tipar 15.01.2021

CONTACTE:

E-mail: aap.editura@yahoo.com

Tel: 0- 22- 28-40-78

